

Srbsko. Stari Ristič bi si rad napravil stranko iz nekaterih liberalcev in radikalcev; ali ne bode se mu posrečilo. Vse dosluži na svetu, dandanes najprej bivši ministri. — Milan, kraljev oče, se je odpeljal v Pariz.

Turško. Carigrabski pravoslavni patrijarh bode v Turčiji in sicer v Prizremu in Skopljah osnoval srbski škofiji. Tudi nekaj drugih pravic bode dal srbski cerkvi; samo sultan mora vse potrditi. Ta bode to storil na prigovarjanje ruskega strijca; ali Srbi s tem nikakor ne bodo Bolgarjev na Turškem izpodrinili.

Azija. Vojska med Japonci in Kitajci je skoro gotova zaradi otoka Koreje. Kitajci so poslali 10.000 vojakov na Korejo. Angleški poslanik dela na to, naj se zlepega poravnajo; kajti povsod ima vrednost prislovica: Boljša je kratka sprava, kakor dolga pravda, kaj se le vojska!

Afrika. Pokrajino Masava ob Rudečem morju posedajo Italijani že 9 let. Dne 17. julija so tamošnji italijanski vojaki vzeli imenitno mesto Kasala v Sudanu ter do cela premagali dervise. Ker Sudan po imenu pripada k Egiptu, bode bržčas egiptovski jero, Anglež, zaklical Italijanom svoj znani: roko proč!

Za poduk in kratek čas.

Velikomoravska država.

V spomin tisočletnice Svetopolkove smrti; spisal Ciriljev.

(Konec.)

Od sedaj pa se začne razpor med Svetopolkom in Metodm. Mogočni vladar je v neizmerno škodo vseh Slovanov preveč zaupal Nemcem, katerih je vedno nekaj bilo na njegovem dvoru. Na njegovo priporočilo je papež Ivan VIII. imenoval Nemca Vihinga za škofa v Nitri, ki je v svoji brezznačajnosti in pravi nemški zvižajnosti presegal vse sovražnike Metodove. Z Vihingom prišel je nemški upliv. Svetopolk, katerega so preslepili Nemci, posebno pa Vihing, začel je sedaj celo Metoda preganjati. Vihing pa mu je v tem pomagal ter črnil Metoda tudi pri papežu. Da-si papež ni veroval temu natolcevanju ter Vihinga radi tega pozneje celo kaznoval, so ti dogodki vendar jako oženili zadnja leta Metodovega bivanja med Slovani. Metod je neustrašeno branil slovensko liturgijo in cerkveno samostanost velikomoravske države, ali po njegovi smrti (885) napočili so v vsemem oziru žalostni časi. Svetopolk je namreč, naščuvan od Nemcev in Vihinga, kateri je z njegovo pomočjo postal upravitelj moravsko-panonske cerkve, kmalu prognal glavne njegove učence Gorazda, katerega je Metod za svojega naslednika bil izvolil, Navma, Klementa, Angelarja, Savo in druge iz dežele, kateri so potem pobegnili na Hrvaško in Bolgarsko. Vihing je sedaj imel proste roke.

Ob času Metodove smrti bil je Svetopolk na vrhuncu svoje moči. Po raznih bojih s korotanskim vojvodom Arnulfom, v katerih je bil on zmagalec, sklenil je l. 884. nemški cesar Karol Debeli z njim prijateljstvo. Arnulf se je tudi kmalu zopet sprijaznil s Svetopolkom ter največ z njegovo pomočjo postal leta 887. nemški kralj, za kar mu je priznal popolno gospodstvo nad Čehi. Do tega časa bila je sreča Svetopolku mila, od sedaj pa se opaža v lastni deželi sovražno gibanje proti njemu, katero je najbrž povzročila njegova ošabnost in samooblastnost. Tudi zunanjí sovražniki začeli so se zopet oglašati, ko se je Svetopolk l. 892. iz neznanih vzrokov sprl z Arnulfom, se je ta zavezal s hrvaškim knezom Braclavom in celo z divjimi Madjari, ki so ravno takrat prišli v današnjo Ogersko, da bi uni-

čil velikomoravsko državo. Tri nemške vojske so od različnih strani prodrle v Moravsko, od Drave in Dunave pa so prihrumeli Hrvati in Madjari. Toda Svetopolk se jih ni ustrašil, nego je s svojimi hrabrimi Moravani vse tri vojske popolnoma premagal ter tudi pleneče Madjare pognal iz dežele. Da bi popravil sramoto, krene Arnulf naslednje leto (893) zopet proti Svetopolku, ali junaški Moravani ga čakajo na meji ter mu vojsko tako pobijejo, da si je jedva rešil življenje. Za časa te zadnje vojne ubežal je izdajalski svetovalec Svetopolkov, Vihing, iz Morave, a nemški cesar ga je imenoval za njegove zasluge svojim kancelarjem (893).

Kmalu potem l. 894. umrje knez Svetopolk ter zapusti velikomoravsko državo svojim trem sinovom, katerim se je pred smrtjo iskreno priporočil slogo. Priporoča se namreč, da je Svetopolk poklical svoje sinove pred se ter jim dal vezek šib, da jih prelomijo. Sinovi poskušajo, toda vse zaman. Na to oče razveže vezek ter zlomi in to z lahkoto šibo za šibo. »Glejte, dragi moji, spregovori potem k njim, ako bode te slozni, ne bo vas nikdo premagal, ako pa bode te nesložni, godilo se vam bode, kakor tem šibam«. Svetopolk je želel, da vlado prevzame najstarejši sin Mojmir, a mlajša brata da sta mu v vsem pokorna. Toda na poslednje besede svojega velikega očeta so sinovi kmalu pozabili.

Ko Mojmir II. prevzame vlado, vzdigne se proti njemu njegov lastni brat Svetopolk II. Mojmir pa ga premaga in ga vrže v ječo, iz katere ga osvobodijo Nemci. Več se o njem ne ve, Mojmir obnovi cerkveno vlado moravsko-panonske nadškofije, ker mu papež Ivan IX. usliši prošnjo ter njegovi odposlanci posveté jednega nadškofa in tri škofe. Toda nemški škofje, njim na čelu solnograški nadškof Dietmar, pokažejo se zalibog zopet kot najhujši sovražniki Slovanov, kar posebno odseva iz njihovih besed: »Ako hočejo ali nočejo, Moravani bodo podvrženi«. Med tem so Čehi priznali nemško gospodstvo, vsled česar so si Nemci želeli podvreči popolnoma tudi Moravane. V tem pa so jih prehiteli Madjari, ki so l. 906. planili v deželo, jo óplenili, prebivalce pobili ter tako konec storili mogočni velikomoravski državi. —

Ta zgodovinska črtica o velikomoravski državi in njenem koncu sicer tužno, vendar pretresljivo glasno govori našim ušesom in srcem: Slovenci, Slovani, bodite slozni, v slogi je moč! Oklepajte se vedno svoje prve in največje prijateljice, sv. katoliške cerkve!

Smešnica. Neki tujec vpraša v Mariboru na dravskem mostu nekega meščana: »Vi, ali vi veste, kje gre pot v Ruše?« »O, seveda vem!« reče in jo maha dalje.

Razne stvari.

(Zakrament sv. birme) bodo milostlj. knezof škof delili prihodnjo nedeljo, 29. julija, pri Gornji Sv. Kungoti.

(Prevzvišenu škofu Strossmayerju), ki zdaj bivajo na Slatini, bode se poklonilo večje odposlanstvo Slovencev iz vseh slov. pokrajin dne 3. avgusta t. l. (Petindvajsetletnico) mašništva praznujejo danes, na god sv. Ane, čč. gg. duhovniki, ki so bili l. 1869. v mašnike posvečeni, pri vel. gosp. duh. svetovalcu in župniku v Starem trgu. Na mnoga leta!

(Prepovedan posebni vlak.) Dne 5. avgusta se bode praznovala v Postojni 25letnica čitalnice in ustanovitve telovadnega društva »Sokol«. Iz Celja bi naj vozil posebni vlak, ali deželno predsedništvo za Kranjsko je vlak prepovedalo zaradi — preteče kolere.